

Drobné zkušenosti z války.

Major Konstantin Kapnin:

První boj I./31. oddílu ruské armády za světové války.

(Dokončení.)

Bez dalších ztrát a bez pronásledování — neboť jsme se pohybovali v prostoru, do kterého nepřítel nemohl vidět — odjeli jsme asi 1—1½ km dozadu a zaujali novou posici, kterou zvolil z rozkazu vel. baterie 1. důstojník. Odtud zahájena ihned palba (písmeno „e“ na skizze).

Brzy potom se objevily za baterií rozvinuté roty 121. Penzenského pluku, které prošly baterií a zmizely ve směru naší první posice. Podporovány byly naší řadovou palbou, řízenou velitelem baterie z blízké pozorovatelný.

Asi o 14. hodině zaduněly rány vpravo i vlevo od nás. To střelily ráz naráz naše 3., 4. a 5. baterie, které předjely pěchotu hlavního voje a zajely do pal. postavení, sevzáp. od Koropiece.

Kolem 15. hodiny oznámil velitel baterie, že mohutnou palbou naší 1.—5. baterie a protiútokem 121. pluku nepřítel před námi je zastaven. Nastala jakási bojová přestávka, které jsme v baterii využili k doplnění střeliva a k hledání vody. S neobyčejnou chutí pili všichni rezavou vodu z blízkého močálu a vyprávěli si navzájem prožitě dojmy.

Většina důstojníků ztratila hlas, tolik namáhaný v napínavých okamžicích útoku. Velitel 1. čety npor. Karasev kromě toho zcela ohluchl a tato ztráta sluchu mu potrvála asi dva týdny. Divili jsme se všichni, že jsme tak šťastně vyvázli z blízkého nebezpečí; celkové ztráty baterie byly 2 muži zabiti, několik raněných a asi 10 raněných koní.

Hůře dopadla 2. baterie, jak jsme se dozvěděli později. Ta ustoupila jen se čtyřmi děly, zanechavši ostatní čtyři v neutrálním pásmu mezi vlastní a nepřátelskou pěchotou, protože puškovou palbou bylo skoseno několik jejích šestispreží. Kromě toho tato baterie měla několik zabitých mužů, několik raněných — z nich jednoho důstojníka.

Zanedlouho však dočasný klid zbraní byl oboustranně porušen a kolkolem zahvízdaly znovu puškové střely, přelétající hřeben před námi. Jednou z těchto kulek byl vážně raněn na prsou velitel 3. čety por. Miončinský, jehož jsem sám obvázal, neboť zdravotnický poddůstojník právě chyběl. Za chvíli byl raněný odnesen dozadu na nosítkách.

Asi o 16. hodině duní po celé frontě palba dělostřelectva a rozléhá se nepřetržitý třesk pušek a kulometů. Co se děje, nevíme, ale baterie střílí jako na mírové střelnici: rychle a přesně posílá šrapnely a granáty kamsi na dálku 3—4 km. Máme nyní posici zcela zakrytou a nahodilě rány rakouského dělostřelectva nezdaří se již — po zažitém útoku — hodnými povšimnutí.

Boj trvá až do setmění, a jak se zdá, ani nepřítel, ani vlastní pěchota není s to postoupiti kupředu. Za soumraku, v prostoru severně od baterie, t. j. asi u folw. Sukmanova, shromažďuje se koňmo jakýsi pluk 10. jezd. divise, tasí šavle k útoku, vyjíždí na západ, avšak za několik minut ustupuje zpět k Zlaté Lipě.

Skoro současně dostáváme rozkaz i my přemístiti baterii ještě o 1 km dozadu, což působí na všechny skličujícím dojmem (bod „f“ na skizze).

Kolesny příjíždějí v kroku, krokem jedeme zpět. Jsme hladoví, žízniví, unaveni celodenním pohybem, horkem a bojovým hlomozem. Ležíme u děl v novém postavení a tise hovoříme.

Nerovinné profilní zpěbné-Potbenot.

Počítal:		Datum:											
Hledaný bod:		x		y		z							
1. $tg\alpha_{12} = \frac{x_2 - x_1}{y_2 - y_1}$; $tg\alpha_{32} = \frac{x_3 - x_1}{y_3 - y_1}$; $tg\alpha_{43} = \frac{x_4 - x_3}{y_4 - y_3}$; $\omega_1 = \alpha_{12} - \alpha_{32}$; $\omega_2 = \alpha_{32} - \alpha_{43}$; $S_{12} = \frac{x_2 - x_1}{\sin\alpha_{12}} = \frac{y_2 - y_1}{\cos\alpha_{12}}$; $S_{23} = \frac{x_3 - x_2}{\sin\alpha_{32}} = \frac{y_3 - y_2}{\cos\alpha_{32}}$; $S_{34} = \frac{x_4 - x_3}{\sin\alpha_{43}} = \frac{y_4 - y_3}{\cos\alpha_{43}}$.													
2. $\varphi + \psi = 360^\circ - (\alpha + \beta + \omega_1)$; $\nu + f = 360^\circ - (\beta + \gamma + \omega_2)$; $tg\mu_1 = \frac{S_{12} \cdot \sin\alpha}{S_{23} \cdot \sin\beta}$; $tg\mu_2 = \frac{S_{23} \cdot \sin\beta}{S_{34} \cdot \sin\gamma}$ $tg\frac{\varphi - \psi}{2} = tg\frac{\varphi + \psi}{2} \cdot \cotg(45^\circ + \mu_1)$; $tg\frac{\nu - f}{2} = tg\frac{\nu + f}{2} \cdot \cotg(45^\circ + \mu_2)$.												<u>Zkouška:</u> $\beta + \nu + \psi = 180^\circ$	
3. $\alpha_{15} = \alpha_{12} + \varphi$; $\alpha_{35} = \alpha_{32} - \psi$; $\alpha_{52} = \alpha_{51} + \alpha = \alpha_{53} - \beta$; $\alpha_{51} = \alpha_{25} + 180^\circ$; $\alpha_{53} = \alpha_{35} + 180^\circ$; $\alpha_{25} = \alpha_{23} + \nu$; $\alpha_{45} = \alpha_{43} - f$; $\alpha_{53} = \alpha_{52} + \beta = \alpha_{54} - \gamma$; $\alpha_{25} = \alpha_{52} + 180^\circ$; $\alpha_{45} = \alpha_{54} + 180^\circ$; <u>Zk.</u>: $\alpha_{52} = \alpha_{51} + \alpha = \alpha_{53} - \beta = \alpha_{25} + \nu + 180^\circ$; $\alpha_{53} = \alpha_{52} + \beta = \alpha_{45} - \gamma = \alpha_{52} - \psi + 180^\circ$.													
4. $S_{15} = \frac{S_{12}}{\sin\alpha} \cdot \sin(\alpha + \varphi)$; $S_{25} = \frac{S_{12}}{\sin\alpha} \cdot \sin\varphi = \frac{S_{23}}{\sin\beta} \cdot \sin(\beta + \psi)$; $S_{35} = \frac{S_{23}}{\sin\beta} \cdot \sin\psi = \frac{S_{34}}{\sin\gamma} \cdot \sin(\gamma + f)$; $S_{45} = \frac{S_{34}}{\sin\gamma} \cdot \sin(\gamma + f) \cdot$													
5. $\Delta x_{15} = S_{15} \cdot \sin\alpha_{15}$ $\Delta y_{15} = S_{15} \cdot \cos\alpha_{15}$ $\Delta x_{25} = S_{25} \cdot \sin\alpha_{25}$ $\Delta y_{25} = S_{25} \cdot \cos\alpha_{25}$ $\Delta x_{35} = S_{35} \cdot \sin\alpha_{35}$ $\Delta y_{35} = S_{35} \cdot \cos\alpha_{35}$ $\Delta x_{45} = S_{45} \cdot \sin\alpha_{45}$ $\Delta y_{45} = S_{45} \cdot \cos\alpha_{45}$													
6. $x_5 = z_1 + h_1 - (S_{15} \cdot tg\tau_1 + v)$ $= z_2 + h_2 - (S_{25} \cdot tg\tau_2 + v)$ $= z_3 + h_3 - (S_{35} \cdot tg\tau_3 + v)$ $= z_4 + h_4 - (S_{45} \cdot tg\tau_4 + v)$ $\therefore z = \text{nadmořská výška bodu,}$ $h = \text{výška signálu,}$ $\tau = \text{polohový úhel,}$ $v = \text{výška stroje.} /$													
Název bodu:		x		y		z		Střední čísel		Měřený úhel		Polohový úhel	
P1												τ1	
P2										α		τ2	
P3										β		τ3	
P4										γ		τ4	
Úpočet:													
log S15		log S25		log S35		log S45		log S15		log S25		log S35	
log tg τ1		log tg τ2		log tg τ3		log tg τ4		log tg τ1		log tg τ2		log tg τ3	
log S15 · tg τ1		log S25 · tg τ2		log S35 · tg τ3		log S45 · tg τ4		log S15 · tg τ1		log S25 · tg τ2		log S35 · tg τ3	
S15 · tg τ1		S25 · tg τ2		S35 · tg τ3		S45 · tg τ4		S15 · tg τ1		S25 · tg τ2		S35 · tg τ3	
v		v		v		v		v		v		v	
S15 · tg τ1 + v		S25 · tg τ2 + v		S35 · tg τ3 + v		S45 · tg τ4 + v		S15 · tg τ1 + v		S25 · tg τ2 + v		S35 · tg τ3 + v	
Z5		Z5		Z5		Z5		Z5		Z5		Z5	
Z1 + h1		Z2 + h2		Z3 + h3		Z4 + h4		Z1 + h1		Z2 + h2		Z3 + h3	
Z1		Z2		Z3		Z4		Z1		Z2		Z3	
h1		h2		h3		h4		h1		h2		h3	

$\Delta x_{12} = x_2 - x_1$						α_{12}						$\alpha_{23} = \alpha_{32} + 180^\circ$					$180^\circ - (\beta + \gamma + \psi) = \pm \Delta \varphi$				
x_1						α_{32}						α_{43}					$v = v' \pm \frac{1}{2} \Delta \varphi$				
x_2						$\omega_1 = \alpha_{12} - \alpha_{32}$						$\omega_2 = \alpha_{23} - \alpha_{43}$					$\psi = \psi' \pm \frac{1}{2} \Delta \varphi$				
$\Delta x_{23} = x_3 - x_2$						α						β					$\varphi = \varphi' \pm \frac{1}{2} \Delta \varphi$				
x_3						β						γ					$\xi = \xi' \pm \frac{1}{2} \Delta \varphi$				
x_4						$\alpha + \beta + \omega_1$						$\beta + \gamma + \omega_2$					α_{12}				
$\Delta x_{34} = x_4 - x_3$						$\varphi + \psi$						$v + \xi$					$+ \varphi$				
						$\frac{\varphi + \psi}{2}$						$\frac{v + \xi}{2}$					$\alpha_{45} = \alpha_{12} + \varphi$				
$\Delta y_{12} = y_2 - y_1$						$\frac{\varphi - \psi}{2}$						$\frac{v - \xi}{2}$					$\alpha_{51} = \alpha_{45} + 180^\circ$				
y_1						ψ'						ξ'					α_{32}				
y_2																	$- \psi'$				
$\Delta y_{23} = y_3 - y_2$						μ_1						v					$\alpha_{35} = \alpha_{32} - \psi$				
y_3						$45^\circ + \mu_1$						ψ					$\alpha_{53} = \alpha_{35} + 180^\circ$				
y_4						μ_2						β					α_{51}				
$\Delta y_{34} = y_4 - y_3$						$45^\circ + \mu_2$						$v + \psi + \beta \quad \text{!} \quad \angle E_2$					$+ \alpha$				
$\log s_{12}$						$\log s_{23}$						$\log s_{34}$					$\alpha_{52} = \alpha_{15} + \alpha_{23} \angle$				
$\log \sin \alpha_{12}$						$\log \sin \alpha_{32}$						$\log \sin \alpha_{43}$					$- \beta$				
$\log (x_2 - x_1)$						$\log (x_3 - x_2)$						$\log (x_4 - x_3)$					α_{53}				
$\log (y_2 - y_1)$						$\log (y_3 - y_2)$						$\log (y_4 - y_3)$					α_{23}				
$\log \cos \alpha_{12}$						$\log \cos \alpha_{32}$						$\log \cos \alpha_{43}$					$+ v$				
$\log s_{12}$						$\log s_{23}$						$\log s_{34}$					$\alpha_{25} = \alpha_{23} + v$				
$\log \lg \alpha_{12}$						$\log \lg \alpha_{32}$						$\log \lg \alpha_{43}$					α_{43}				
α_{12}						α'_{32}						α'_{43}					$- \xi$				
$\log s_{12}$						$\log s_{23}$						$\log \lg \frac{\varphi + \psi}{2}$					$\alpha_{45} = \alpha_{43} - \xi$				
$\log \sin \alpha$						$\log \sin \beta$						$\log \cotg (45^\circ + \mu_1)$									
$\log s_{12} : \sin \alpha$						$\log s_{23} : \sin \beta$						$\log \lg \frac{\varphi - \psi}{2}$									
$\log s_{23} : \sin \beta$						$\log \lg \mu_2$															
$\log \lg \mu_1$						$\log s_{24} : \sin \gamma$						$\log \lg \frac{v + \xi}{2}$									
						$\log s_{34}$						$\log \cotg (45^\circ + \mu_2)$									
						$\log \sin \gamma$						$\log \lg \frac{v - \xi}{2}$									
$\log s_{12} : \sin \alpha$						$\log s_{23} : \sin \beta$						$\log s_{34} : \sin \gamma$									
$\log \sin (\alpha + \varphi)$						$\log \sin (\beta + \psi)$						$\log \sin \xi$									
$\log s_{15}$						$\log s_{25}$						$\log s_{35}$									
$\log s_{12} : \sin \alpha$						$\log s_{23} : \sin \beta$						$\log s_{34} : \sin \gamma$									
$\log \sin \varphi$						$\log \sin v$						$\log \sin (\gamma + \xi)$									
$\log s_{25}$						$\log s_{35}$						$\log s_{45}$									
x_5						x_5						x_5									
x_1						x_2						x_3									
Δx_{15}						Δx_{25}						Δx_{35}									
$\log \Delta x_{15}$						$\log \Delta x_{25}$						$\log \Delta x_{35}$									
$\log \sin \alpha_{15}$						$\log \sin \alpha_{25}$						$\log \sin \alpha_{35}$									
$\log s_{15}$						$\log s_{25}$						$\log s_{35}$									
$\log \cos \alpha_{15}$						$\log \cos \alpha_{25}$						$\log \cos \alpha_{35}$									
$\log \Delta y_{15}$						$\log \Delta y_{25}$						$\log \Delta y_{35}$									
Δy_{15}						Δy_{25}						Δy_{35}									
y_1						y_2						y_3									
y_5						y_5						y_5									

Zkouška:

α_{23}

$+ v$

$+ 180^\circ$

$\alpha_{52} = \alpha_{23} + v + 180^\circ$

α_{54}

$- \gamma$

$\alpha_{53} = \alpha_{34} - \gamma$

α_{32}

$- \psi$

$+ 180^\circ$

$\alpha_{53} = \alpha_{32} - \psi + 180^\circ$

Nedaleko nás v lesíčku, pod širým nebem je náš divisní štáb a odtud k nám náhodou zavítal kpt. gšt. Kardašenko. Je to náš dobrý známý, proto jej obkličujeme a vyzvídáme situaci. Oznamuje nám důvěrně, že situace je skutečně nejistá: Předvojový 123. pluk útočil o poledni ve směru Koropiec—Wicyn, avšak narazil na nepřítele, připraveného již k boji. Ztratil při tom přes tisíc lidí (zabito i raněno) a 50% důstojníků, a proto se dal na ústup ke Koropieci. Pronásledující nepřátelská pěchota narazila na naši 1. a 2. baterii, které ji dvakrát odrazily kartáči. Vida těžkou situaci těchto baterií, nařídil jim gen. Chitrovo poněkud ustoupiti a sám osobně na koni jal se zastavovati ustupující linii Kozlovců. V tom právě byl zabit třemi střelami z kulometu.

Na štěstí v té době čelo hlavního voje procházelo již údolím Zloté Lipy, a tu velitel divise nařídil co nejrychlejší rozvinutí a postup (viz skizzu) 121. Penz. pluku ve směru $\triangle$ 426 Orne a 122. Tambovskému pluku lesem jižně od Lasowy. Penzenci dobyli trigonometru, avšak jejich další postup byl zastaven souvislou palbou nepřítele. Tambovci měli bodákový boj v lese jižně od Lasowy, a ač zastavili obchvat nepřítele od Mereszowky, je jejich situace těžká, neboť jednotky se v lese smísily; kromě toho nepřítel může podniknouti hlubší obchvat jejich křídla, protože spojení s 60. divisí nemáme. Podle kusých zpráv byla tato divise překvapena v lese za postupu nepřítelem, a co se tam děje nyní, je neznámo. Těž souseď vpravo, t. j. 5. pěší divise, má těžký boj kdesi v prostoru Zukova.

Co se týká 124. Voroněžského pluku, již po několik hodin není o něm žádných zpráv. Tento pluk byl dirigován velitelem divise ještě před Bohutynem s 6. baterií asi přes Ůhorce 403 do prostoru sev. od Orne, aby obchvátí severní křídla nepřítele bojujícího proti nám.

Dále kpt. Kardašenko nám oznamuje, že velitel divise již hodlal naříditi ústup divise na východní břeh Zloté Lipy, avšak železná vůle jeho náčelníka štábu, plk. gšt. Kazanoviče, drží nás na místě, až dojde hlášení od 124. pluku. Z toho důvodu byla i naše baterie posunuta blíže k přechodu přes Zlotou Lipu.

Děkujeme kpt. Kardašenkovi za jeho laskavost, znovu uléháme k dělům a čekáme. Je již úplná tma, jen hvězdy se na nás vlídně třpytí; jejich vlivem dumy naše letí k dalekému domovu, pryč od krvavých dojmů. Vpředu je slyšeti řídké puškové rány. Mimo nás procházejí lehce ranění pěšáci, sběrači raněných nosí na nosítkách stenající těžce raněné.

Nespíme.

Asi o 21. hodině slyšíme pojednou v nočním tichu, daleko před námi sev. od $\triangle$ 426 Orne táhlý křik tisíce lidí „aaa...“, zvuky hudby a krátkou hromadnou přestřelku.

Znovu ticho.

Napjatě a dlouho posloucháme. Konečně usínáme u děl tvrdým spánkem bez jakýchkoli snů.

Až ráno, 27. srpna, se dovídáme, že znamenitý 124. Voroněžský pluk, vedený zkušeným a rozhodným plk. Envaldem, ztekl již o 6. hod. vesnici Kropiwno a o 21. hod. podnikl za zvuků národní hymny, hrané postupující plukovní hudbou, bodákový útok na les a výšiny sevzáp. od Wicyna. Útok měl úplný úspěch, neboť nepřítele proti nám bojujícího překvapil z boku a v nastalé panice ustoupil před námi protivník již v noci za potok Zlota Lipa západní.

Pokračování boje během 27. srpna mělo již zcela jiný ráz.

Naše jednotky pocítily vlastní převahu nad nepřítelem, a proto se postup k Ciemiernycům i dále na západ rozvíjel klidně a nepřetržitě.

Po předchozím průzkumu cest a posic, asi kolem 8. hodiny, přemísťoval se náš oddíl do prostoru záp. od Wicyna, kde stála naše děla na poli, pokrytém zabitými a raněnými nepřáteli.

Utrpení těžce raněných v krutém horku bylo hrozné, avšak pomoci jsme jim nemohli, neboť povel stíhal povel a obsluha se nescházela vzdáliti od děl.

Dálka se neustále zvětšuje. Konečně střelíme jen granáty a podkopáváme zemi pod chobotem, abychom ještě zvětšili dostřel.

Nocujeme v témž palebném postavení a druhý den pochoduje ve směru k Przemyslanům. Procházíme lesem mezi Woloskie a Wypyski, kde se nám objevuje klasický obraz panického ústupu nepřítele. Sta vozů, kuchyně, mnoho hlomozen, misty i děla jsou na silnici ve všemožných polohách. Děsivým dojmem působí desítky postřílených koní s nohama třícími vzhůru. Je to výsledek pronásledování naší 10. jezd. divise.

Tento smutný obraz porážky nepřítele naplňuje nás však pocity hrdosti a sebevědomí. Zde právě byl položen základ k utvoření té vojenské hodnoty našich jednotek, která se nikdy nedá materialisovati a která sluje „esprit du corps“ — hodnoty, která tlumí u jednotlivce pud sebezachování a vede jednotku přes krvavé ztráty k dalším vítězstvím. Kdežto naopak 16. pěší rakouská divise, bojující proti nám, vyšla z boje — kromě značných ztrát na lidech — i s morálkou značně pokleslou.

Z á v ě r y:

1. Velitel předvoje málem zavinil ztrátu obou baterií předvoje, posunuv je energicky na křídlo vlastní pěchoty a skoro na úroveň s ní. Lze mu to klásti za vinu?

Podle dnešní doktriny, nařizující zavčasné umístění dělostřelectva a více méně opatrný postup pěchoty za podpory dělostřelectva od jednoho postupného cíle k druhému, snad nelze jednání velitele předvoje ospravedlniti. Vžijme se však do tehdejší situace, kdy žádná armáda o postupných cílech neměla ani zdání, kdy při střetném boji od předvoje byla požadována svrchovaně energická, skoro drzá činnost, neboť předvoj měl získati čas, potřebný k rozvinutí a k výhodnému vstupu divise, pochoduji v jednom proudu, do boje.

Uvážíme-li tyto požadavky kladené tehdy na předvoj a oceníme-li důkladně terén, možná, že i zcela souhlasíme s rozhodnutím gen. Chitrova, jenž se snažil stůj co stůj dobyti prostoru Δ 426 Orne, aby hlavní voj nemusil močálovitě údolí Zloté Lipy (východní) zdolávat v palbě nepřítele. Kromě toho prostor Δ 426 dával nám ohromnou převahu v pozorování, nehledě k tomu, že velký lesní komplex jižně od Wicyna-Bohutyna zůstával již zpět. — Je-li třeba menšími silami udržeti delší dobu určitý prostor, musíme získati hloubku, aby i event. ústupem nebyla znemožněna vůdčí myšlenka; v daném případě snazší zdolání údolí Zloté Lipy valným vojem.

Jsou to všechno úvahy, ospravedlňující rozhodnutí gen. Chitrova.

Mám za to, že velké ztráty předvojového pluku i nebezpečí vzniklé pro naši 1. a 2. baterii bylo zcela vyváženo konečným výsledkem boje.

Nevylučuji podobné eventuality ani v budoucí válce, že za určitých výjimečných okolností může nastati případ obdobný popsanému, kdy velitel předvoje bude musit riskovati ztratit oddíl přímé podpory v prospěch celku.

2. Z průběhu události je vidět, že jak baterie předvoje, tak i baterie valného voje vynaložily všechno úsilí, aby v době co nejkratší byly nápomocny své pěchotě, což je zvláště důležité v střetném boji. Na př.: baterie předvoje od okamžiku vydání rozkazu velitelem předvoje o zájezdu do palebného postavení byly pohotově k palbě nejvýše za 1 hodinu, počítaje v to průzkum, vydání rozkazů a přesun baterií od Koropiece do posic. Baterie valného voje od okamžiku zahájení boje předvojem již za 3 hodiny zahájily palbu, počítaje v to i dobu, potřebnou k rozhodnutí velitele divise, veškerý průzkum a přesun z prostoru Czyżowa do prostoru folw. Sukmanow.

To svědčí o ohromném elánu dělostřelectva, což se vysvětluje těmito okolnostmi:

a) ze 7 důstojníků u každé baterie (velitel, 1 důst., 4 vel. čet, vel. boj. trénu) jen 1—2 byl z počtu důst. záložních;

b) téměř všichni starší důstojníci děl. brigády, počínaje 1. důstojníky, byli účastníky rusko-japonské války a měli tedy již značné zkušenosti, přispívající k rychlému rozhodování a správném řízení palby;

c) přátelské poměry mezi důstojníky pěchoty a dělostřelectva jako důsledek vzájemného poznání za rusko-japonské války. Podobné přátelství zavazovalo! Z toho vyplývá, že již v míru je třeba pěstovati přátelské styky mezi zbraněmi, zvláště mezi hlavními, a nepřipouštětí přehmatů jedné vůči jiným.

3. Z průběhu boje je vidět, že v prvních okamžicích u střelící 1. baterie byl jakýsi nepořádek, ten však byl brzy zdolán 1. důstojníkem a veliteli čet, vesměs aktivními do důstojníky, přes skutečné hrozivou situaci.

S takovým nepořádkem v baterii v prvních okamžicích střetného boje musíme počítati i přístě a bude záležeti na důstojnících, aby tuto krizi úspěšně zdolali.

4. Při odražení útoku kartáči velmi se osvědčil požadavek ruského Cvičebního řádu, aby především hlaveň směřovala rovnoběžně s povrchem terénu, aniž by mířil přesně zaměřoval na útočící pěchotu a tím ztrácel čas.

Z popisu odražení útoku vidíme, že se již po několika kartáčích vytvořila před děly — vlivem mnohodenňného sucha — souvislá clona zvířeného prachu, která znemožnila jakékoli pozorování cíle i výbuchů ran. Tuto střelbu pozorovali jen 1. důstojník a velitel 1. čety, kteří odskočili poněkud stranou baterie, a pak velitel baterie, který přikvapil s pozorovatelníky.

5. Palba 1. a 2. baterie kartáči měla mohutný účinek v pásmu širokém nejméně 1 km (nezapomínejme, že střelilo 16 děl), pokrytém pak sty zabitých a raněných pěšáků, o čemž jsme se přesvědčili druhého dne při přesunu kupředu.

Tato palba zdržela elán rakouské pěchoty a tím bylo umožněno uspořádání ustupujícího předvojového pluku k obraně.

6. Dále je třeba zdůrazniti, že stáří nad 50 let je pro velitele oddílu v moderním vysilujícím boji nemožné. V našem případě velmi inteligentní, taktičtí a sympatický 56letý, snad 58letý plk. Petrov byl fysickou indisposicí zcela vyřazen z činnosti v důležitém a odpovědném okamžiku děl. průzkumu.

Na naše štěstí poměrně mladí velitelé baterií (asi 40letí), vybavení k tomu zkušenostmi z rusko-japonské války, iniciativně pokračovali v průzkumu, aniž čekali na pokyny od velitele oddílu, což je třeba zaznamenati jako jejich velkou zásluhu.

V dalším průběhu boje — po krátkém odpočinku — připojil se plk. Petrov k veliteli 2. baterie, a tu, postřehnuv hrozící nebezpečí, odeslal svého pobočníka por. Okoloviče k veliteli předvoje se žádostí, aby směl ustoupiti s bateriemi asi o 1 km. Por. Okolovič povolení dostal a ještě včas je bateriím dodal.

Velitel oddílu tedy, ač neřídil činnost oddílu v prvním období nenadálého boje, přece se o něj staral a přičinil se o jeho záchranu v tragickém okamžiku, kdy děla zůstala bez střeliva (boj. trén byl ještě vzadu). To bylo s díky kvitováno a nikdo z důstojníků mu neměl za zlé jeho neschopnost velet oddílu pro vysoké stáří, neboť tato nečinnost se zcela vyvážila iniciativou zkušených a energických velitelů baterií.

7. Konečně průběh a výsledek boje nám zdůrazňuje, jak nesmírně důležité jest zachovati bodrost mysli a vytrvati i v situaci zdánlivě zcela nepříznivé; vždyť i nepřítel prožívá řadu krizí.

Tato poznámka se vztahuje k situaci 31. pěší divise večer 26. srpna, kdy velitel divise byl již rozhodnut ustoupiti na vých. břeh Zlaté Lipy. Jen vůle a chladnokrevnost jeho náčelníka štábu plk. gšt. Kazanoviče, jenž se proslavil svou nezkrotnou odvahou v dalším průběhu světové a zvláště občanské války, zrazuje jej od tohoto chybného rozhodnutí.

Hle, jaký byl toho výsledek:

Iniciativní a smělý noční útok 124. Voroněžského pluku (viz skizzu) pod vele-
ním plk. Envalda boří sestavu levého křídla 16. nepřátelské pěší a pravého křídla
22. pěší divise. Dostavuje se noční panika, pro kterou se ústup těchto jednotek na
Gnilou Lipu k Przemyslanům stává nezbytným.

První brána ke Lwowu byla tím šťastně otevřena!

Prameny: 1. Gen. Golovin: Z historie polního tažení 1914 na ruské frontě. —
Bitva v Haliči, I. perioda. — 2. Osobní vzpomínky autorovy.

Z cizích revuí.

REVUE D'ARTILLERIE, roč. 1931, srpen a září.

Srpen 1931.

I. Historický kalendář dělostřelectva.

1. srpna 1917. Pro nedostatek koní bylo zřízeno dělostřelectvo na autech
(75 mm), čímž dosaženo značné strategické pohyblivosti.

2. srpna 1914. První den francouzské mobilisace.

5. srpna 1915. Ustanoven program zřízení moderního těžkého dělostřelectva.

7. srpna 1918. Generál Foch byl jmenován maršálkem. 26. března 1918 stal se
vrchním velitelem spojeneckých vojsk.

10. srpna 1910. První užití letectva ve spojení s dělostřelectvem.

II. Generál E. Pagézy: Poznámky k předpisu o střelbě: Problém
určení náměru a časování. (Pokračování.)

Část II. Určení opraveného náměru. Autor pokračuje v určení náměru při úplné
přípravě a ukazuje užití tabulek. (Pokračování.)

III. Plk. E. Valarché: Pohraniční bitva a její vývoj.

Autor navazuje na články, uveřejněné v lednovém, únorovém a březnovém
sešitě a ličí pojetí německého a francouzského manévru. Německé pojetí: ukazuje
na nevýhody vrchního německého velení, které spoleželo na to, že všichni velitelé
armád jsou již v míru zasvěceni do provedení a že proto není třeba jim to před za-
hájáním boje připomínati všeobecným rozkazem.

Moltke se domníval, že stačí vésti takto připravený boj denními směrnicemi.
Jak se ukázalo, nereagovali velitelé jednotlivých skupin na směrnice z 18. srpna,
posuzující situaci jen se svého stanoviska. Tak se stalo, že obranné křídlo místo
ústupu přechází k ofenzivě. IV. a V. armáda, místo aby zůstala na místě, útočí rovněž;
velitel II. armády nečeká na postup I. armády, čímž se zmařil obchvat a umožnil
ústup dohodových sil.

Francouzské pojetí manévru. Poněvadž nebyl přijat návrh z r. 1911 a francouz-
ské vedení připravuje ofenzivu na východním křídle, musí se podřídit německému
manévru. Do 15. srpna je Francouzům situace nejasná. Teprve pádem Lutychu uvě-
domuje si franc. vrchní velitel, co hrozí franc. armádě. Rychlé přesuny na sever a
postupné zeslabování útočného křídla nemohou zabránit německému postupu. Autor
pokládá za nemožné, aby se v takovém případě dala situace napravit ještě na
hranicích.

Poté rozbírá vývoj událostí na východním křídle v Lotrinsku od 20. do 22. srpna
podle německé verze.

Vytýká bavorskému korunnímu princovi nedostatek pochopení celkového ma-
névru. I když se rozhodl útočiti VI. armádou čelně a VII. armádou provést obchvat,